Görme Engeli Olan Bireylere Müzik Eğitimi Alanında Hizmet Veren Kuruluşların İncelenmesi

Mert GÜRER [1]
Gazi Üniversitesi

Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE [2]
Gazi Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, görme engelli bireylere yalnızca müzik eğitimi sunan kuruluşların kapsamlı olarak incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma, durum tespiti temelinde gerçekleştirilmiş olup, veriler doküman analizi yöntemiyle toplanmış ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir. İncelemeye alınan dört ana kuruluş olan Academy of Music for the Blind, The Amber Trust, FMDG Music School ve Toronto Institute of Music for the Blind, görme engelli bireylerin müziğe erişimini artırmayı ve müzik yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bulgular, bu kuruluşların benzer amaçlara sahip olduğunu, ancak farklı yöntemlerle bu hedeflere ulaştıklarını göstermektedir. Kuruluşların birçoğu geniş bir müzik eğitimi yelpazesi sunmakta olup, çeşitli enstrümanlar ve müzik türleri üzerine dersler vermektedir. Öğretmen kadroları çeşitli uzmanlık alanlarına sahip olup öğrencilere özelleştirilmiş eğitim sunmaktalardır. Ayrıca, bu kuruluşlar çeşitli etkinlikler düzenlemekte ve bağışları kabul etmektedir. Bu bağlamda, bağış yöntemleri ve bağışçılara sunulan seçenekler farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçları, bu tür kuruluşların görme engelli bireylerin müzikle buluşmalarını teşvik etmek ve müzik yeteneklerini geliştirmek için önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Öneriler, bu kuruluşların sunduğu hizmetlerin çeşitlendirilmesi, daha fazla destek sağlanması ve görme engelli bireylerin müziğe erişimini artırmak için iş birliklerinin genişletilmesi yönündedir. Bu öneriler, müzik eğitimi alanında faaliyet gösteren kuruluşlar veya yeni kuruluşlar için önemli bir rehber niteliği taşımaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma, görme engelli bireylerin müziğe olan tutkusunu ve yeteneklerini destekleyen kuruluşların varlığının önemini vurgulamaktadır. Bu tür kuruluşlar, müzikle ilgili yeteneklere sahip olan her bireye kapılarını açmaktadır ve bu alandaki potansiyeli daha da artırmak için önemli bir role sahiptirler. Ülkemizde de bu hizmete yönelik kuruluşların açılması, yaygınlaşması ve desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Görme engelli, müzik eğitimi, Braille, web sitesi inceleme, görme engellilere müzik eğitimi veren kuruluşlar

Giriş

Bu araştırma, görme engelli bireylere yalnızca müzik eğitimi vermeyi amaçlayan kuruluşlarla sınırlandırılmıştır. Bu kuruluşların özellikleri, internet sitelerinde sunulan bilgilere dayanarak incelenmekte ve bu kuruluşların, görme engelli bireylerin müzik eğitimi ihtiyaçlarına nasıl cevap verdiği ortaya konulmaktadır. Kuruluşların internet sitelerinin içerikleri, kuruluşların özellikleri, hizmetleri, ücret politikası, hedefleri, sundukları müzik türleri ve enstrüman seçenekleri, diğer kuruluşlarla iş birlikleri, hedef ve hizmetlerin örtüşme durumlarının incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Uçan'a (2018) göre müzik eğitimi; bireylerde müziksel davranış değişiklikleri oluşturma ve bu davranışlarını kendi yaşantıları yoluyla amaçlı olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir. Bu tanımdan yola çıkarak görme engelli bireylerde müzik eğitimi, ilgili bireylerin özel gereksinimleri çerçevesinde müziksel davranış değişikliği oluşturma süreci olarak tanımlanabilir. Müzik eğitimi alanında faaliyet gösteren kuruluşların görme engelli bireylere sunduğu hizmetler büyük önem taşımaktadır. Araştırma bu bağlamda, görme engelli bireylerin müzik eğitimine erişimde karşılaştığı zorlukları ve müzik eğitimi sağlayan kuruluşların rolünü anlamaya odaklanmaktadır.

Müzik yapmayı öğrenmek ve müzikle ilgili etkinliklere katılmak, görme engeli veya düşük görme yeteneğine sahip bireylerin özsaygılarını artırma, sosyalleşme ve müziği kariyer olarak benimseme fırsatı

[1] Sorumlu Yazar. Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, mertgurer@gazi.edu.tr, ORCID:0000-0002-8758-1551
[2] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı, oocaydere@gazi.edu.tr, ORCID:0000-0003-1987-4128

sunmaktadır. Ancak, görme engelli veya düşük görme yeteneğine sahip öğrenciler, müzik öğrenmeye yönelik farklı engellerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Araştırmalar, bu engellerin mevcut müzik öğrenme yöntemlerinden, donanımlı olmayan müzik öğretmenlerinden ve görme engelli bireylerin müzik öğrenimini desteklemek için piyasada bulunan sınırlı ve erişilemez araçlardan kaynaklandığını öne sürmektedir. Bireylerin, öğrenme ortamlarına ve müzik öğretmenlerine uyum sağlama yetenekleri sınırlıdır. İlgili literatür incelendiğinde görme engeli veya düşük görme yeteneğine sahip müzisyenlerin karşılaştığı zorlukların tespit edildiği ve dokunmanın müzik okuma ve fiziksel rehberlik bağlamında ne kadar önemli olduğunun vurgulandığı çalışmaların da olduğu görülmüştür (Lu, 2022; Abramo ve Pierce, 2013; Baker ve Green, 2016).

Bunlara ilaveten, yapılan araştırmalarda genellikle görme engellilerin nota okuma ile ilgili yaşadıkları sorunlara, braille nota sistemine, öğretim materyali kullanımına ve öğretmen yeterliliklerine odaklanıldığı görülmüştür (Pirgon ve Babacan, 2013; Özsökmen, 2019; Çağlak ve Şentürk, 2020; Dilsiz ve Şendurur, 2022; Yazar ve Tecimer, 2020; Baker, 2014; Siligo, 2005; McReynolds, 1988). Ayrıca Braille nota sistemi ve bunun teknoloji ile entegrasyonuna ilişkin çalışmaların olduğu da görülmüştür (Sazlı ve Yılma Şakalar, 2018; Ayaz, 2020; Rush, 2015; Payne, 2023).

Görme engelli bireylere yalnızca müzik eğitimi vermeyi amaçlayan kuruluşlarla ilgili hiçbir çalışmayla karşılaşılmamış olup bu araştırmanın konusuna yakın olduğu düşünülen, görme engelli bireylere eğitim veren kuruluşlardaki müzik eğitimine ilişkin sadece bir çalışmayla karşılaşılmıştır. Abramo ve Pierce (2013) tarafından ABD'deki bir körler okulunda müzik öğretimi ve öğrenimi incelenmiştir. Bu çalışmada öğrenciler devlet okullarında aldıkları müzik eğitimini ve öğretmenlerini görme engellilere eğitim verebilmeleri açısından yetersiz olarak nitelendirmişlerdir.

Bu araştırma, ülkemizde görme engelli bireylerin müzik eğitimine erişimi ve bu alanda faaliyet gösteren kuruluşların rolü ile ilgili önemli bir araştırma boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir. Ülkemizde görme engelli bireylere müzik eğitimi sağlamayı amaçlayacak kuruluşların oluşmasına zemin hazırlayacağı düşünülen bu araştırma, ilgili bireyler için müzik eğitimine yönelik hizmetlerin gelişmesinde rehberlik sağlayabilecek önemli bilgiler sunacaktır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, müzik eğitimi alanında daha fazla erişilebilirlik ve eşitlik sağlama çabalarına katkıda bulunmayı amaçlayan politika yapıcılar, eğitimciler ve uzmanlar için değerli bir kaynak oluşturacaktır.

Bu bağlamda, araştırmanın problem cümlesi "Görme engelli bireylere yalnızca müzik eğitimi veren kuruluşların özellikleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Bu araştırmada, durum çalışması modeli kullanılmıştır. Durum çalışması hem araştırmanın sonucunu hem de odaklandığı konuyu içeren, araştırmacının gerçek dünya içinde mevcut olan, sınırlı bir sistem veya belirli bir zaman dilimi içindeki farklı sınırlı sistemler hakkında detaylı bilgi toplamak için çeşitli kaynakları kullanarak derinlemesine bir inceleme yapmasını sağlayan nitel bir araştırma desenidir (Creswell, 2013/2021). "Görme engelli, müzik eğitimi, Braille, görme engellilere müzik eğitimi veren kuruluşlar" anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan taramada ülkemizde ilgili kuruluşlara rastlanmamıştır. Anahtar kelimelerin İngilizce karşılıkları ile tarama yapıldığında ise sadece dört farklı kuruluşun internet sitesine erişilebilmiştir. Bu sebeple evren ve örneklem ayrımına gidilememiştir. Araştırma kapsamında erişilen kuruluşların internet sitelerinde yer alan açıklamalar ışığında hazırlanan "Kuruluşların genel özellikleri" Tablo 1'de mevcuttur.

Tablo 1. Kuruluşların genel özellikleri

Kuruluş Adı	Kuruluş Türü	Faaliyet Süresi	Konum
Academy of Music for the Blind	Kâr amacı gütmeyen kuruluş	20	ABD

The Amber Trust	Hayır kurumu	28	İngiltere
Filomen M. D'Agostino Greenberg Music School	Kamu yardım kuruluşu	5	ABD
Toronto Institute of Music for the Blind	Kâr amacı gütmeyen kuruluş	2	Kanada

"Academy of Music for the Blind"ın (AMB) yirmi yıldır ABD'de faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olduğu, "The Amber Trust"ın (Amber) yirmi sekiz yıldır İngiltere'de faaliyet gösteren ulusal bir hayır kurumu olduğu, "Filomen M. D'Agostino Greenberg Music School"un (FMDG) beş yıldır ABD'de faaliyet gösteren kamu yardım kuruluşu olduğu ve "Toronto Institute of Music for the Blind"ın (TIMB) ise iki yıldır Kanada'da faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen bir kuruluş yukarıdaki tablodan anlaşılmaktadır.

Verilerin toplanması, doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesi, incelenen bir konu veya olayla ilgili yazılı materyallerin analizini içeren bir veri toplama yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışmanın odak noktası olan kuruluşların internet sitelerinde yer alan bilgilere (sitelerin içerikleri, kuruluşların özellikleri, bulundukları yer, hizmetleri, hizmet yılları, ücret politikası, hedefleri, müzik türleri ve enstrüman seçenekleri, referanslar ve iş birlikleri, hedef ve hizmetlerin örtüşme durumunu) ulaşılmıştır.

Verilerin çözümlenmesi, içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. "İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Toplanan verilerin içeriklerinin ayrıntılı bir incelemesini ve temaların belirlenmesini sağlamıştır. Kuruluşların internet siteleri incelendikten sonra genel özellikleri birinci adım olarak tablolaştırılmıştır. İkinci adım olarak verilerin kodlama yoluyla bölümlere ayrılması sağlanmıştır. Son olarak veriler kavramlaştırılarak temalar oluşturulmuştur. Bu temalar ışığında incelenerek elde edilen veriler araştırmanın bulgular kısmında ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur.

Bu metodolojiyle, görme engelli bireylere müzik eğitimi veren kuruluşların web siteleri detaylı bir şekilde incelenerek durum tespiti yapılmıştır. Elde edilen veriler, çalışmanın amacı doğrultusunda analiz edilerek sonuçlar bölümünde sunulmuştur.

Bulgular

Yalnızca görme engelli bireylere müzik eğitimi vermeyi amaçlayan The Academy of Music for the Blind, The Amber Trust, The Filomen M. D'Agostino Greenberg Music School ve Toronto Institute of Music for the Blind isimli kuruluşların internet siteleri detaylı bir şekilde incelenmiş ve bu sitelerden edinilen bilgiler ışığında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Kuruluşların uyguladıkları ücret politikaları incelendiğinde, AMB ve Amber'in ücretsiz ve bağış temelli hizmetler sunduğu, FMDG'nin ücretli hizmetler sunarken bağışları kabul ettiği, TIMB'in ise ücretsiz ve bağış temelli hizmetler verdiği görülmektedir.

Kuruluşların hedeflerine yönelik olarak, AMB, görme engelli gençlerin müzik ve sahne sanatları alanındaki özel yeteneklerini geliştirerek kapsamlı eğitimle topluma katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Amber'in vizyonu ise görme engelli ve kısmi görme engelli çocukların müziksel potansiyellerini en üst düzeye çıkararak hedeflerine ulaşmalarını desteklemektir; bu hedefe eşitlik ilkesiyle tüm engelleri ortadan kaldırmayı amaçlayarak ilerlemektedir. FMDG'nin misyonu, görme engelli bireylerin müziğe erişimini desteklemek ve hizmet sunmak olarak belirlenmiştir; bu misyon, öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkararak öncü kadın hayırseverlerin vizyonunu sürdürmeyi amaçlar. TIMB ise görme kaybı yaşayan

bireylerin müzikle buluşmasını teşvik ederek onları güçlendirmeyi amaçlar; böylece müziksel potansiyellerini açığa çıkararak sosyal ve ekonomik anlamda daha sağlam bir gelecek yaratmayı hedefler.

Kuruluşların sunduğu hizmetler incelendiğinde, AMB müzik eğitimi, stajyer programları, saha gezileri, özel performans fırsatları, entegre sınıflar ve öğrenci danışmanlığı gibi geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte, ebeveyn savunuculuğu atölyeleri ve öğretmen eğitimi atölyeleri gibi destekleyici programlar da sunmaktadır. Amber ise müzik eğitimi, enstrüman temini, yazılımların sağlanması, konser biletleri, müzikle ilgili seyahat ve konaklama gibi hizmetler sunmanın yanı sıra, kör veya kısmen gören bebekler ve çocuklar için özel kaynaklar ve web siteleri ile etkileşim sağlamayı amaçlamaktadır. FMDG bireysel dersler, enstrüman eğitimi, grup dersleri ve özelleştirilmiş braille, büyük baskı ve ses dosyaları formatlarında dünya genelinde müzik notalarını sunan müzik transkript hizmeti ile öne çıkmaktadır. TIMB ise müzik eğitimi ve müzik icra kaynakları sağlama odaklı hizmetler sunmaktadır.

Kuruluşlar müzik türleri, eğitim verilen dersler ve enstrümanlar açısından incelendiğinde, sunulan imkanlar farklılık göstermektedir. AMB, çeşitli enstrümanlar üzerine dersler sunmaktadır; piyano, gitar/bas/ukulele, blok flüt, flüt, klarnet, saksafon, davul, perküsyon, şan ve koro gibi. Aynı zamanda drama, dans, Braille müzik okuma, kulak eğitimi, teori, solfej, besteleme, kayıt düzenleme, bilgisayar okuryazarlığı gibi geniş bir yelpazede eğitim vermektedir. FMDG piyano, keman, davul, gitar/bas, saksafon, klarnet, flüt/blok flüt, şan, Braille müziği, kulak eğitimi, müzik teorisi, teknoloji, kompozisyon, düzenleme, koro, orkestra ve online dersler ile geniş bir müzik eğitimi yelpazesi sunmaktadır. Amber ve TIMB kuruluşlarında ise özellikle müzik türleri ve ders içerikleri hakkında belirgin ayrıntılar verilmemiştir.

Kuruluşların hedefleri ile sundukları hizmetlerin örtüşme durumları incelendiğinde, aralarında bazı ilginç benzerlikler ve farklılıklar ortaya çıkmıştır. Öncelikle, AMB'nin hedefleri ve sunduğu hizmetler arasında belirgin bir örtüşme bulunmaktadır. Kuruluş, görme engelli gençlerin müzik ve sahne sanatları alanındaki özel yeteneklerini geliştirerek topluma katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Sunduğu hizmetler arasında müzik eğitimi, stajyer programları, saha gezileri, özel performans fırsatları, entegre sınıflar ve öğrenci danışmanlığı gibi geniş bir yelpaze bulunmaktadır. Bu hizmetler, AMB'nin hedeflerine doğrudan hizmet etmektedir. Amber ise görme engelli ve kısmi görme engelli çocukların müziksel potansiyellerini en üst düzeye çıkararak hedeflerine ulaşmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Ancak, kuruluşun sunduğu hizmetler konusunda daha az detay vermiştir. Yine de müzik eğitimi, enstrüman temini, yazılımların sağlanması gibi hizmetlerin, hedeflere hizmet ettiği söylenebilir. Burada daha fazla bilgi sunulsaydı hedefler ile hizmetler arasındaki örtüşmenin daha net bir şekilde anlaşılabileceği düşünülmektedir. FMDG, özellikle müzik eğitimi konusunda geniş bir yelpaze sunmaktadır. Ancak, kuruluşun hedefleri ve bu geniş hizmet yelpazesi arasındaki bağlantının bazı belirsizlikler içerdiği düşünülmektedir. Hedeflerde daha fazla odaklanma ve bu hedeflerin özellikle sunulan hizmetlerle nasıl örtüştüğünün açıklığa kavuşturulmasının gerekebileceği görülmektedir. TIMB ise hedef olarak görme kaybı yaşayan bireylerin müzikle buluşmasını teşvik etmeyi ve müziksel potansiyellerini açığa çıkararak sosyal ve ekonomik anlamda daha sağlam bir gelecek yaratmayı hedeflerken, sunduğu hizmetler daha az çeşitlilik göstermektedir. *Kuruluşlar internet sitelerinde yer alan öğretmen özellikleri ve bilgileri bakımından incelendiğinde,* farklılıklar mevcuttur. AMB, öğretmenlerin isimleri ve alanları hakkında detayları web sitesinde paylaşmaktadır. Bu kurum, öğretmen seçiminde sahne alan müzisyenler arasından seçim yapmakta olup, doğaçlama yeteneği, kulaktan çalabilme becerisi, müzik derecesi ve yaratıcı öğretim yaklaşımını önemsemektedir. Öğretmen kadrosu geniş bir yelpazede uzmanlardan oluşmaktadır ve tüm öğretmenler üniversite diplomasına sahip profesyonel sahne müzisyenleridir. Amber'de öğretmenlere dair herhangi bir bilgi sunulmazken yönetim kadrosunda müzik alanında deneyime sahip 3 kişi bulunmaktadır. FMDG, 20 uzman eğitimcinin kısa biyografilerini ve alanlarına dair bilgilerini paylaşarak alana ilişkin lisans derecelerinin bulunduğunu belirtmiştir. TIMB ise öğretmenler hakkında herhangi bir bilgi sunmamış olup, sadece kurucu Stelth Ng'nin bilgilerine yer verilmiştir.

Kuruluşların internet sitelerinde yer alan etkinlikler, videolar ve görseller incelendiğinde, AMB, etkinlikler bölümünde güncel etkinliklere pek yer vermemekle birlikte, internet sitesi ve YouTube

hesabında görme engelli bireylerin müzikal performanslarını içeren birçok video paylaşmıştır. Bu kuruluşun YouTube hesabına son yüklediği video, 7 Aralık 2022 tarihine aittir. Bu, kuruluşun çevrimiçi platformları aktif bir şekilde kullanmasına rağmen en son içerik güncellemesinin geçen yıl yapıldığını göstermektedir. Ayrıca, Ray Charles, Josh Groban gibi ünlü sanatçılarla yapılan ortak etkinliklerden kaydedilen görseller ve videolar da mevcuttur. Amber, etkinlikler bölümünde sınırlı bilgi sunsa da haberler bölümünde bazı etkinliklere dair bilgi paylaşmış ve YouTube hesabında öğrenci performansları ile röportajlar içeren videolar bulunmaktadır. Bu kuruluşun YouTube hesabına son yüklediği video, 13 Mayıs 2022 tarihine aittir. Bu da kuruluşun çevrimiçi platformları kullanma sıklığı açısından biraz daha geride olduğunu göstermektedir FMDG, etkinlikler ve haberler bölümlerini aktif olarak kullanarak birçok etkinlik hakkında detaylar sunarken, YouTube hesabında hem görme engelli öğrencilerin performanslarını hem de gören bireylerden oluşan performans videolarını barındırmaktadır. Bu kuruluşun YouTube hesabına son yüklediği video, 31 Ağustos 2023 tarihine aittir. Bu, bu kuruluşun çevrimiçi platformları en aktif kullanan kuruluş olduğunu ve sürekli olarak öğrenci başarılarını ve etkinliklerini çevrimiçi ortamda paylaştığını göstermektedir. TIMB'de ise sadece kurucu Stelth Ng'nin performansı ve görme sorunlarıyla ilgili bir doktorun görüşlerini içeren bir video bulunmaktadır. Etkinlikler veya öğrenci performanslarına dair bilgiye rastlanmamıştır.

Kuruluşların bağış yollarına dair sundukları seçenekler ve bilgiler incelendiğinde, farklılıklar mevcuttur. AMB, 15 yaş ve üstü her bireyin gönüllü olarak destek sağlayabileceğini belirtirken, müzik aletleri bağışı ve kurumsal hediyeler kabul edilmektedir. Bağış yapmak isteyenler sitede bulunan PayPal ödeme yöntemi ile istedikleri tutarda bağışta bulunabilirler. Belirli bir oranda vergiden düşülebilir bağış yapmaları mümkündür. Amber, kredi kartı veya banka havalesi yöntemiyle bir seferlik veya düzenli bağış yapılmasına olanak sağlamaktadır. Hediye şeklinde bağışlar da kabul edilmektedir. Bağışçılar özel günlerde çiçek yerine bağış yapmaya teşvik edilmektedir. FMDG ise kredi kartı veya banka havalesi ile bağış talimatı verilmesinin yanı sıra çek yoluyla da bağış alınabileceğini belirtmektedir. Kuruluş, kamu yardımı kuruluşu olarak bağışların yasaların izin verdiği ölçüde vergiden düşülebilir olduğunu açıklamaktadır. TIMB, bağış yapmak isteyenlerin iletişim formu aracılığıyla bilgilerini iletebileceği ve yöneticilerle iletişim kurabileceği bir yol sunmaktadır.

Kuruluşların diğer kuruluşlar ile yaptığı iş birlikleri incelendiğinde, AMB, Kala Music Brand Music Co. ile enstrüman sponsorluğu iş birliği gerçekleştirmekte ve Amazon Throughsmile sitesinde desteklenen hayır kurumu olarak seçilirse, yapılan alışverişlerin küçük bir yüzdesinin AMB'ye bağışlanacağını belirtmektedir. Amber, iş birlikleri hakkında özel bilgi vermemekle birlikte, internet sitesinde İngiliz Müzik Terapisi Derneği (BAMT), Incorporated Society of Musicians, Nordoff Robbins, Kraliyet Ulusal Körler Enstitüsü (RNIB) ve Sounds of Intent gibi diğer kuruluşlara bağlantılar sunarak kaynak ve dayanışma ağını genişlettiğini göstermektedir. FMDG ve TIMB'de ise iş birliklerine dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Kuruluşların sitelerinde bulunan iletişim bilgileri incelendiğinde, AMB, açık adres, telefon numarası ve e-posta adresi ile iletişime geçilebileceğini belirtirken, Amber'de ise açık adres, telefon numarası ve iletişim formu bulunmaktadır. FMDG'de açık adres, telefon numarası, e-posta adresi ve iletişim formu yer alırken, TIMB'de de açık adres, telefon numarası, e-posta adresi ve iletişim formu ile iletişim kurulabileceği bilgileri verilmektedir.

Sonuç

Kuruluşların ücret politikaları; müzik eğitimi alanında görme engelli bireylere destek sağlama yöntemlerinin farklılaşabileceğini ve toplumsal katılımı artırmayı amaçlayan çeşitli yaklaşımların mevcut olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler, bu kuruluşların farklı finansman modellerini benimsemesine rağmen, görme engelli bireylere müzik eğitimi sağlamak için bir araya gelmiş bir topluluğun varlığını yansıtmaktadır.

Kuruluşların tamamı görme engelli bireylere yönelik müzik eğitimi ve yeteneklerini geliştirme konusunda benzer amaçlara sahiptir. Tüm kuruluşların ortak noktası görme engelli bireylerin müziğe ve sahne sanatlarına erişimini teşvik etmeye odaklanmasıdır. Hedefler, bu bireylerin müziksel yeteneklerini en üst düzeye çıkarma ve topluma katkıda bulunma amacını taşır. Bu kuruluşların, müziğin engelleri aşma ve fırsatlar yaratma gücünü vurgulayarak ve görme engelli bireylerin potansiyellerini açığa çıkararak daha kapsayıcı bir toplum oluşturmayı hedeflediği, hizmetlerinin geniş bir görme engelli kitlesine hitap ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Kuruluşların sunduğu hizmetlerin; eğitim-öğretim hizmetleri, eğitim-öğretim kaynağı sunma hizmetleri, sosyal faaliyet sunma hizmetleri olarak araştırma temelinde üç temel kategoriye ayrıldığı saptanmıştır. Eğitim-öğretim hizmetleri bağlamında, tüm kuruluşlar müzik ve enstrüman eğitimine odaklanmaktadır. Bir kuruluş hariç diğer kuruluşların nota, yazılım ve enstrüman temini gibi eğitim-öğretim kaynağı sunma hizmeti verdiği tespit edilmiştir. Sosyal faaliyet sunma hizmetleri bağlamında, bir kuruluş saha gezileri düzenlerken, diğer bir kuruluş konser biletleri temin etme ve müzik faaliyetleri ile ilgili seyahat ve konaklama hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetler, görme engelli bireylerin sosyal etkileşimlerini ve kültürel deneyimlerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

İki kuruluş oldukça geniş bir müzik eğitimi yelpazesi sunarken, diğer kuruluşların bu konuda belirgin bilgi sunmadığı tespit edilmiştir. Eğitimini verdiği enstrüman ismine yönelik bilgi veren kuruluşların birinde hiçbir yaylı çalgının yer almadığı, diğer bir kuruluşta ise yaylı çalgılardan yalnızca kemanın yer aldığı tespit edilmiştir. Diğer kuruluşların müzik türleri ve ders içerikleri konusunda belirgin ayrıntılar sunmadığı saptanmıştır.

Kuruluşların hedefleri ile sundukları hizmetlerin örtüşme durumu incelendiğinde, bir kuruluş dışında diğer kuruluşların hedef ve hizmetlerinin örtüştüğü, özellikle müzik eğitimi ve öğrenci destek hizmetleri konusunda örtüştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Kuruluşların öğretmen profilleri ve bilgileri, önemli bir farklılık arz etmektedir. Bir kuruluşun, doğaçlama yeteneği, kulaktan çalabilme becerisi, müzik derecesi ve sahne deneyimi olan, yaratıcı öğretim yaklaşımlarına önem veren öğretmenleri bünyesinde barındırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca kuruluşun öğretmenlerin isimleri ve uzmanlık alanları hakkında ayrıntılı bilgiler sunarak öğrencilere öğretmenlerini tanıma ve seçme fırsatı sunduğu saptanmıştır. Bir başka kuruluşun ise uzman eğitimcilerin kısa biyografilerini paylaştığı, tüm öğretmenlerin alanlarına ilişkin lisans derecesine sahip olduğu ve uzmanlık alanlarına dair ayrıntılı bilgiler sunduğu saptanmıştır. Diğer iki kuruluşta ise öğretmenlere dair bilgilere yeterince yer verilmemiştir.

Kuruluşların internet sitelerinde yer alan etkinlikler, videolar ve görseller incelendiğinde önemli farklılıklar göze çarpmaktadır ve bu farklılıklar kuruluşların aktifliği ve öne çıkan özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Sonuç olarak, bazı kuruluşların çevrimiçi etkinlik ve içerik güncellemeleri açısından daha aktif olduğu görülmektedir.

Kuruluşların bağış yolları incelendiğinde, kişisel, kurumsal ve teşvik edici bağış türleri açısından farklı yaklaşımların kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, kuruluşların bağışları kabul etme yöntemleri ve teşvik ettikleri bağış türleri bazında ortak noktaların bulunduğu saptanmıştır.

Kuruluşların tamamında diğer kuruluşlar ile yaptığı iş birliklerine yönelik farklılıklar olduğu saptanmıştır. Bir kuruluş, finansal kaynaklarını artırmak ve müziğe erişimi genişletmek amacıyla iş birlikleri kurma yolunu seçerken, diğer bir kuruluş kaynaklarını zenginleştirme ve bilgi paylaşımı konusunda çaba göstermektedir. Diğer iki kuruluş ise iş birlikleri konusunda daha az belirgin bir yaklaşım benimsemektedir.

İncelenen kuruluşlar iletişim bilgilerini kullanıcıların kolayca erişebileceği şekillerde sunduğu tespit edilmiştir.

Tartışma

Araştırmanın sonucunda belirtildiği gibi yalnızca görme engelli bireylere müzik eğitimi vermeyi amaçlayan kuruluşlarda eğitim veren öğretmenlerin, alanlarında uzman ve görme engelli bireylere eğitim verebilme

konusunda gerekli yeterliliğe sahip oldukları, Abramo ve Pierce (2013) tarafından yapılmış olan ABD'deki bir körler okulundaki müzik öğretimi ve öğreniminin incelendiği çalışmanın sonucuna göre ise verilen müzik eğitiminin ve öğretmenlerinin görme engelli bireylere eğitim verebilmeleri açısından yetersiz olduğu görülmüştür. Bu sebeple yalnızca ilgili bireylere müzik eğitimi vermeyi amaçlayan kuruluşların önemi ortaya çıkmaktadır. Yapılan bu araştırmanın konusu, Abramo ve Pierce'in (2013) çalışması ile paralellik göstermektedir. Magwati ve Manatsa (2023) ise görme engelli öğrencilerin müzikal gelişimi üzerine odaklandıkları çalışmalarında ilgili bireylerin doğuştan veya erken yaşta görme kaybının sesleri ayırt etme ve dolayısıyla müzik yeteneği ile ilişkisinden, ev ve okul ortamının ilgili bireylerin müzik becerileri kazanma ve geliştirme süreçlerine olumlu etkisinden bahsetmişlerdir. Araştırma sonuçları, Magwati ve Manatsa'nın (2023) görme engelli bireylerin uygun ortam yaratıldığında müzikal yeteneklerinin geliştirilebileceği konusundaki sonuçları ile örtüşmektedir.

Öneriler

- Ülkemizde ilgili amaca hizmet eden kuruluşların oluşturulmasını ve mevcut kuruluşların geliştirilmesini teşvik edecek yasal düzenlemelerin oluşturulması ve bu kuruluşların faaliyetlerini sürdürmelerine ve genişletmelerine yardımcı olacak kamu desteklerinin sağlanması,
- Görme engelli bireylere müzik eğitimi sağlayan kuruluşların, daha fazla finansal erişim ve katılım sağlamak için daha geniş kitlelere ulaşacak burs programları ile daha anlaşılır ücretlendirme seçeneklerini değerlendirmeleri,
- Kuruluşların, müzik eğitimine katılmak isteyen görme engelli bireylerin daha fazla erişim sağlayabilmesi için online öğrenme seçeneklerini genişletmeleri, ayrıca eğitim içeriğini daha özelleştirilmiş ve erişilebilir hale getirerek öğrencilerin müzik yeteneklerini daha etkili bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olmaları,
- Kuruluşların, görme engelli öğrencilere yönelik yazılımlar, braille müzik notaları ve müzik aletleri temininde daha fazla destek sağlamaları, ayrıca bu kaynakların erişimini kolaylaştırmak için rehberlik ve eğitim materyali oluşturmaları,
- Daha az bilgi sunan kuruluşların, müzik eğitimi yelpazelerini genişleterek farklı enstrümanlara ve müzik türlerine daha fazla odaklanmaları, web sitelerinde veya diğer iletişim kanallarında sundukları müzik türleri ve ders içerikleri hakkında daha fazla ayrıntı sağlamaları,
- Tüm kuruluşların, öğretmenlerin isimleri ve uzmanlık alanlarının ötesine geçerek öğretmenlerin deneyimlerini, eğitim geçmişlerini, sanatsal başarılarını ve belki de öğrenci yorumlarını içeren daha kapsamlı öğretmen profilleri sunmaları,
- Tüm kuruluşların, internet sitelerini ve sosyal medya platformlarını düzenli olarak güncellemeye odaklanmaları, etkinlikler, videolar ve görsellerin periyodik olarak yenilenmesi ve güncel tutulması,
- Tüm kuruluşların, kredi kartı ve banka havalesi gibi temel ödeme yöntemlerinin yanı sıra alternatif ödeme seçeneklerini de değerlendirmeleri, örneğin PayPal gibi çevrimiçi ödeme platformları, mobil ödemeler veya kripto para birimleri gibi ödeme seçenekleri sunmaları,
- Tüm kuruluşların, daha önceki iş birliği deneyimlerini ve başarı öykülerini vurgulayarak potansiyel iş birliği ortaklarına ne tür katkılar sağlayabileceklerini göstermeleri,
- Kuruluşların birden fazla iletişim seçeneği sunarak daha interaktif bir deneyim sunmaları,
- Birden fazla dilde iletişim yapmayı gerektiren kuruluşların, iletişim bilgilerini farklı dillerde sunmaları önerilmektedir.

Kaynakça

Abramo, J. M. & Pierce, A. E. (2013). An etnographic case study of music learning at a school for the blind. *Bulletin of The Council for Research in Music Education, 195,* 9-24. https://doi.org/10.5406/bulcouresmusedu.195.0009

Ayaz, B. (2020). *Görme engelliler için müziksel okumaya yönelik Braille tabanlı donanımsal arayüz tasarımı* (Tez No. 250896) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Baker, D. & Green, L. (2016). Perceptions of schooling, pedagogy and notation in the lives of visually-impaired musicians. *Research Studies in Music Education, 38*(2), 1-27. https://doi.org/10.1177/1321103X16656990

Baker, D. (2014). Visually impaired musicians' insights: narratives of childhood, lifelong learning and musical participation. *British Journal of Music Education, 31*(2), 113-135. http://dx.doi.org/10.1017/S0265051714000072

Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün ve S. Beşir, Çev.). Siyasal. (Orijinal eserin basım tarihi 2013, 6. Baskı).

Çağlak, A. ve Şentürk, N. (2020). Görme engelli müzik öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde materyal ihtiyaçları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8*(109), 2148-2489. https://dx.doi.org/10.29228/ASOS.46191

Dilsiz, Z. ve Şendurur, Y. (2022). Görme engelli ilköğretim okullarında müzik dersi sürecine ilişkin öğretmen görüşleri. *Vankulu Sosyal Araştırmalar* Dergisi, 10, 101-113. https://doi.org/10.55089/yyuvasad.1126610

Lu, L. (2022, October 23-26). *Learning music blind: understanding the application of technology to support blv music learning* [Paper presentation]. The 24th International ACM SIGACCESS Conference on Computers and Accessibility, Athens, Greece. https://doi.org/10.1145/3517428.3550413

Magwati, P. & Manatsa, P. (2023). The musical development of visually impaired learners: A case study of a special needs secondary school. *African Musicology Online, 12*(1), 1-10. http://dx.doi.org/10.58721/amo.v12i1.208

McReynolds, J. C. (1998). Helping visual impaired students succeed in band. *Music Educators Journal, 75*(1). 36-38. https://doi.org/10.2307/3398044

Özsökmen, A. (2019). *Görme engelli öğrencisi olan konservatuvar eğitimcilerinin eğitim sürecine ilişkin görüşlerinin betimlenmesi* (Tez No. 585311) [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Payne, W. C. (2023). *Sounds and (braille) cells: co-deiıgning music technology with blind and visually impaired people* (Publication No. 30313377) [Doctoral dissertation, New York University]. ProQuest Dissertations and Theses Global.

Pirgon, Y. ve Babacan, E. (2013). Görme engelli öğrencilerin piyano eğitimi üzerine durum çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 29*, 191-206. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1724777

Rush, T. W. (2015). Incorporating assistive technology for students with visual impairments into the music classroom. *Music Educators Journal, 102*(2), 78-83. https://doi.org/10.1177/0027432115606181

Sazlı, K. ve Yılma Şakalar, G. (2018). Görme engelli müzisyenlerin besteleme teknikleri ve dijital uygulamalar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(55), 1112-1122. http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20185537281

Siligo, W. R. (2005). Enriching the ensemble experience for students with visual impairments. *Music Educators Journal, 91*(5), 31-36. http://doi.org/10.2307/3400140

Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi* (4. baskı). Arkadaş Yayınevi.

Yazar, B. ve Tecimer, B. (2020). Görme engelli müzik öğretmenlerinin öğretmenlik sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8*(108), 456-480. http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.45163

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayıncılık.